

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN

A Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Szegeden, 2010. február 2. napján tartott fellebbezési nyilvános ülés alapján meghozta a következő

Í T É L E T E T :

A csalás büntettének kísérlete és más bűncselekmény miatt a **vádlott** ellen indított büntetőügyben a **Bács-Kiskun Megyei Bíróság** 2009. szeptember 11. napján kihirdetett **11.B.34/2009/30.** számú ítéletét **m e g v á l t o z t a t j a** az alábbiak szerint:

A 3 rb. magánokirat-hamisítás vétségeként értékelt cselekményt 1 rb. magánokirat-hamisítás vétségének [Btk. 276. §] **minősíti.**

A pénzmellékbüntetés kiszabását mellőzi.

Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S :

Az elsőfokú bíróság a vádlottat bűnösnek mondta ki csalás büntettének kísérletében [Btk. 318. § (1) bekezdés és (6) bekezdés a) pont], illetve 3 rb. magánokirat-hamisítás vétségében [Btk. 276. §], ezért, mint különös visszaesőt - halmazati büntetésül - 3 év börtönre, 3 év közügyektől eltiltásra és 1.000.000.- forint pénzmellékbüntetésre ítélte.

A pénzmellékbüntetést meg nem fizetése esetén 15.000.- forintonként rendelte egy napi szabadságvesztésre átváltoztatni. Megállapította, hogy a vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható, és kötelezte az eljárás során felmerült 172.725.- forint bűnügyi költség megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a vádlott és védője enyhítésért jelentettek be fellebbezést.

A fellebbezési nyilvános ülésen eljáró ügyész - a Szegedi Fellebbviteli Főügyészség Bf.305/2009. számú átiratában írtakkal egyezően - a 3 rb. magánokirat-hamisítás vétségeként értékelt cselekmények 1 rb-nek minősítését, egyebekben az első fokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

A vádlotti és a védői enyhítésre irányuló fellebbezések a pénzmellékbüntetés kiszabásának mellőzését célzó részükben alaposak, de ezek mellett a magánokirat-hamisítás rendbeliségére vonatkozó főügyési indítvány is helytálló.

Az ítélet tábla a Be. 348. § (1) bekezdésében írtaknak megfelelően felülbírálván az elsőfokú bíróság ítéletének tényállását, az iratok egybehangzó adatai és a vádlott fellebbezési nyilvános ülésen tett nyilatkozata alapján, a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel azt, az alábbiak szerint kiegészítette, illetőleg helyesbítette:

a vádlott 90%-ban volt tulajdonosa a **(1. sz. gazdasági társaság)**-nak, melynek a törzstőkéje 3.000.000.- forint volt. A Kft. azonban jelenleg már nem működik, ugyanis azt felszámolták.

A megyei bíróság az iratoknak megfelelően állapította meg az ítélet személyi részében a vádlott **(1. sz. gazdasági társaság)**-ban betöltött tisztségét, azonban a Kft.-beli tulajdoni hányadát nem rögzítette, ezért azt az ítélet tábla a vádlott nyilatkozata alapján pótolta.

A **(2. sz. gazdasági társaság) (pénzintézet megnevezése)** Banknál vezetett számlaszáma **(számlaszám)**.

A megyei bíróság ítélete megjelölte a három hamis átutalási megbízás lényeges tartalmi elemeit, azonban nem tartalmazta a **(2. sz. gazdasági társaság) (pénzintézet megnevezése)**-nál vezetett számlájának a számát, amelyről a vádlott a tényállásbeli összeg átutalását kérte. Ezzel az adattal az ítélet tábla kiegészítette a tényállást.

A csalás cselekményének a sértettje a **(2. sz. gazdasági társaság)**
Bf.I.354/2009/7.

Az elkövetéskor, és jelenleg is hatályos Polgári Törvénykönyv, az 1959. évi IV. törvény [Ptk.] 529. § (1) bekezdése szerint bankszámlaszerződéssel a pénzüintézet kötelezettséget vállal arra, hogy a vele szerződő fél (számlatulajdonos) rendelkezésére álló pénzeszközöket kezeli és nyilvántartja, azok terhére szabályszerű kifizetési és átutalási megbízásokat teljesít, a számlatulajdonost a számla javára és terhére írt összegekről, valamint a számlaegyenlegéről értesíti.

Az elkövetéskor hatályban volt, a pénzforgalomról, a pénzforgalmi szolgáltatásokról és az elektronikus fizetési eszközökről szóló 232/2001. (XII.10.) Korm. rendelet (Psze.) 2. § (1) bekezdés d) pontja szerint számlatulajdonos a számlavezető hitelintézettel bankszámlaszerződést kötő fél, míg ugyanezen jogszabályhely a) pontja kimondja, hogy a bankszámla fogalma alatt a Polgári Törvénykönyv 529. § szerinti bankszámlaszerződés alapján megnyitott bankszámlát kell tekinteni, amely a számlatulajdonos fizetési megbízásainak harmadik személyek részére, illetve más bankszámlák javára vagy terhére fizetési forgalom útján történő teljesítését szolgálja.

Az irányadó tényállás alapján megállapítható, hogy a vádlott cselekvősege a **(2. sz. gazdasági társaság) (pénzüintézet megnevezése)** Zrt-nél vezetett bankszámláján található pénz megszerzésére irányult, így tehát kifejezetten (és kizárólagosan) a Kft. vagyoni viszonyait kívánta sérteni a vádlott.

Ezt az is mutatja, hogy ha a hamis átutalási megbízások alapján az átutalások megtörténtek volna, akkor a Kft. tulajdonát képező pénz megszerzésével a vádlott a Kft-nek okozott volna kárt. A kialakult bírói gyakorlat szerint a csalás sértettje az, akinél a kár keletkezik.

Abban az esetben, ha a Kft. észlelte volna azt, hogy a bankszámláról jogtalan átutalás történt, akkor a Psze. 14. § (2) bekezdés c) pontja alapján ezt a sérelmet bankszámla tulajdonosként a pénzüintézet felé jeleznie kellett volna. A vagyoni viszonyainak a reparálására csak ezt követően nyílt volna lehetőség, méghozzá a polgári jog szabályai szerint kétirányú igényérvényesítési úton. Egyrészt a Kft. az ún. deliktualis (szerződésen kívüli) felelősség alapján, a Ptk. 339. § (1) bekezdésére alapítva a számláról jogtalan átutalást kérő személlyel szemben léphetett volna fel, másrészt pedig a kontraktuális (szerződéses) felelősségi szabályok alapján a jogosulatlan átutalást teljesítő pénzüintézettel szemben. A pénzüintézet tehát csak ebben a második esetben lett volna az a jogalany, akinél a cselekménnyel okozott kár megjelenik, de itt is csak akkor, ha a mögöttes felelősségét vizsgálva úgy látja - vagy egy ilyen tárgyú per eredményeként arra kötelezi a bíróság -, hogy a helytállási kötelezettsége fennáll. Tehát a pénzüintézet a jelen ügyben kizárólag a kár utólagos megtérítése után lehetett volna a cselekménnyel okozott kár érintettje, így őt emiatt nem lehet sértettnek tekinteni.

A cselekmény elkövetésének az időpontja 16 óra 5 perc.

(Biztonsági őr neve) biztonsági őr a nyomozás során a tényállásbeli cselekményt pontos időpontok meghatározásával rekonstruálta (nyom. ir. 26. o. alulról 3. bek.). A tárgyaláson az egyes részleteket már nem tudta felidézni, azonban a nyomozati vallomása a 2009. június 8-án tartott tárgyaláson ismertetésre került (17.sz. jkv. 5.o. 1.bek.).

Ebből a vallomásból minden kétséget kizáróan megállapítható, hogy a vádlott az ismeretlen társával 15 óra 30 perc körüli időben ugyan valóban megjelent a bank ügyféltérben, azonban ekkor eltávozott, majd visszatérve az átutalási megbízást a biztonsági őr részére csak 16 óra 5 perckor adta át. Az őr az átvett okiratokat az érkeztető gyűjtőládában helyezte el. Ennek megfelelően pontosította az ítélet tábla a tényállást.

Egyebekben az első fokú ítélet tényállása hiánytalan, így azt a fenti kiegészítésekkel és helyesbítésekkel az ítélet tábla az ítélezésének alapjául elfogadta.

A megalapozott tényállásból az elsőfokú bíróság helyesen következtetett a vádlott bűnösségére, amit egyébként a fellebbezések nem is támadtak.

A megyei bíróság a törvénynek megfelelően minősítette a rendelkező részben a vádlott cselekményét a Btk. 318. § (1) bekezdésbe ütköző és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő különösen nagy kárt okozó csalás bűntette kísérletének, azonban a jogi indokolásban a kísérlet megjelölését és az itt már kötelező Btk. 16.§ felhívását elmulasztotta, ezért az ítélet tábla ezeket pótolta.

A megyei bíróság az ítéletének jogi indokolásában a saját álláspontjával ellenkezőnek látszó módon foglalt állást azzal kapcsolatosan, hogy a vádlottnak a hamis átutalási megbízások felhasználásával kifejtett, jogtalan haszonszerzésre irányuló cselekvősege alkalmatlan kísérletnek tekinthető-e. Rögzítette ugyanis, hogy az elkövetés eszköze relatíve alkalmatlan volt arra, hogy a kívánt joghatást kiváltsa, ennek ellenére azt az álláspontot foglalta el, hogy a cselekmény mégsem volt alkalmatlan kísérlet.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság indokolását helyesbítve egyértelműsíti, hogy a vádlott csalási cselekvősege azért nem tekinthető alkalmatlan kísérletnek, mert a felhasznált hamis megbízások, mint az elkövetés eszközei, nem voltak objektíve és a relatíve sem alkalmatlanok a bűncselekmény megvalósításához.

Bf.I.354/2009/7.

Az elkövetéskor hatályos Psze. 5. § (2) bekezdése szerint jogi személy és jogi személyiség nélküli gazdasági társaság számlatulajdonos bankszámla feletti

rendelkezéséhez a nyilvántartásba bejegyzett, illetőleg bejegyzésre bejelentett teljes vagy rövidített név, cégnév, betű szerinti használata, valamint a számlatulajdonos által a bankszámla feletti rendelkezésre bejelentett személy vagy személyek aláírása szükséges.

Ebből következően nem általános előírás az, hogy egy jogi személy átutalási megbízását két személy aláírásával kell ellátni, azt csupán a **(2. sz. gazdasági társaság)** és az **(pénzügyintézet megnevezése)** Bank bankszámlaszerződése tartalmazza. Ebből kifolyólag megállapítható, hogy kizárólag az ügyintézés körülmények miatt hiúsultak meg a jogtalan átutalások. Egy esetleges figyelmetlenség esetén a hamis okiratokkal is teljesebbé lehetett volna az átutalás, így a felhasznált eszközök nem tekinthetők még relatíve sem alkalmatlannak.

Erre figyelemmel nem áll fenn a vádlott esetében a Btk. 17.§ (2) bekezdésében írt korlátlan enyhítés lehetősége sem, ezért az ezt részletező indokolást mellőzi az ítélet.

A minősítést illetően osztotta az ítélet a fellebbviteli főügyészség azon álláspontját, hogy a vádlott 3 rendbeli magánokirat-hamisítás vétségeként értékelt cselekménye csupán 1 rendbeli.

Az irányadó tényállás szerint a vádlott egy alkalommal három hamis átutalási megbízást adott át a szolgálatot teljesítő biztonsági őrnek. Az ítélet - osztva az ügyész által kifejtetteket - arra az álláspontra helyezkedett, hogy az azonos alkalommal megvalósított olyan részkezelések, amelyek egyébként önmagukban is kimerítik ugyanazt a büntető törvényi tényállást, az elkövető azonos célzata miatt természetes egységbe kerülnek. Az ítélet a jogi álláspontja kialakításakor a vagyon elleni bűncselekmények tekintetében az egység kérdésében kialakult töretlen ítélezési gyakorlatot vette figyelembe és alkalmazta analóg módon. [BH 1988.59; BH 1984.304; BH 1975.156] Mindezek alapján úgy ítélte meg, hogy az azonos elkövetői célzatot mutató, egy mozzanatú, ugyanazon jogviszonyt érintő Btk. 276.§-a szerinti magánokirat-hamisítás vétsége természetes egységet alkot függetlenül attól, hogy hány darab okirat felhasználásával valósul meg. Így tehát ez a bűncselekmény 1 rendbelinek minősül.

Az ítélet a magánokirat-hamisítás vétsége tekintetében kifejtett jogi indokolást még annyiban pontosítja, hogy a magánokirat fogalmát a bírói gyakorlat a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 196. § és 199. § alapján használja az ítéletben írtaknak megfelelően. (BH 2003. 53)

Ami a bűnösségi körülményeket illeti, az ítélőtábla mellőzi a súlyosító körülmények közül a vádlott cselekményeinek többszörös halmazatára utalást, ugyanis a megváltozott minősítésre figyelemmel ez már nem áll fenn.

Az ítélőtábla álláspontja szerint a törvény szigorát kell alkalmazni a nagy tárgyi súlyú bűncselekményt is megvalósító vádlottal szemben, aki különös visszaesőnek minősül, és a tényállásbeli magatartását rövid idővel a vele szemben korábban kiszabott szabadságvesztés büntetését követően fejtette ki. Mindezen körülmények alapján a megyei bíróság által kiszabott szabadságvesztés büntetés és közügyektől eltiltás mértéke arányos, azok enyhítése nem indokolt.

Nem osztotta azonban az ítélőtábla a megyei bíróság álláspontját a pénzmellékbüntetés kiszabását illetően, mivel megítélése szerint a Btk. 64. § (1) bekezdésében meghatározott általános törvényi feltétel - a megfelelő kereset (jövedelem) vagy vagyon - a vádlott esetében nem áll fenn.

A megyei bíróság a vádlott jövedelmével és vagyonával kapcsolatosan tényállást egyáltalán nem állapított meg, így arra vonatkozóan kizárólag a vádlottól a fellebbezési nyilvános ülésen beszerezett nyilatkozat áll rendelkezésre. Ennek figyelembevételével az ítélőtábla arra az álláspontra helyezkedett, hogy mivel a vádlott által 90 %-ban tulajdonolt Kft. már nem működik, ezért annak működéséből jövedelme sem származik, és a törzstőke sem képezi a vagyonát. Ebből következően a vádlottal szemben a pénzmellékbüntetés kiszabásának nincs meg a törvényes alapja, így az arra vonatkozó rendelkezést az ítélőtábla mellőzte.

Mindezekre figyelemmel az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét a rendelkező részben írtak szerint a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, egyebekben pedig a Be. 371. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

Szeged, 2010. február 2.

Dr. Hegedűs István s.k.
a tanács elnöke

Dr. Harangozó Attila s.k.
a tanács tagja, előadó

Dr. Nikula Valéria s.k.
a tanács tagja

Bf.I.354/2009/7.

A Szegedi Ítéltábla Bf.I.354/2009/7. számú ítélete és a Bács-Kiskun Megyei Bíróság 11.B.34/2009/30. számú ítéletének a jelen ítélettel meg nem változtatott részre a mai napon jogerős és végrehajtható.

Szeged, 2010. február 2.

Dr. Hegedűs István s.k.
a tanács elnöke